

2. Interaction คือ การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้จากกัน แลกเปลี่ยน ข้อมูลความคิดและประสบการณ์แก่กันและกัน

3. Participation คือ การให้ผู้เรียนมีบทบาทส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด

4. Process/Product คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการ ควบคุมไปกับผลงาน หรือความรู้ที่สรุปได้

5. Application คือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ปิยบุษ ทองพรม. (2550 : 30) สรุปว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้และสรุปองค์ความรู้ ด้วยตนเอง โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

การดี อนันต์นาวี. (2551 : 282) สรุปว่า แนวทางการปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประสบการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมมือ หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551 : 20 - 21) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรร

กระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็น สมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ยึดประ โยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ ความสอดคล้องทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติจริง ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควร ได้รับการฝึกฝน พัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอน จึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอน และผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

4.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ทำทาสความสามารถของผู้เรียน

4.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4.1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

4.1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

4.2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

4.2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

4.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

4.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้ปรับเปลี่ยนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ มีการบูรณาการเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของผู้เรียน สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียนเน้นกระบวนการการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัด โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติทำให้

ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนในการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนหาเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม ประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหาสาระ และจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน มีชีวิตชีวา กระตือรือร้นในการเรียนรู้

3. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน การวัดผลประเมินผลการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ ผลจากการวัดจะเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไปพิจารณาหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องและจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนั้นการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องของครูศึกษา ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลไว้หลายแนว ดังนี้

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2546 ก : 1) ได้ให้ความหมายว่า ความหมายการวัดผลและประเมินผลไว้ว่า เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาได้ข้อมูลทางการเรียนมาพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนั้นการวัดผลประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องประเมินด้วยทางเลือกใหม่หรือประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีความเที่ยงตรง และเชื่อมั่นได้ผลการวัดและการประเมินแสดงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน ได้อย่างแท้จริง และผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

สมเดช สีแสง. (2546 : 336 - 337) กล่าวถึง หลักการวัดผลประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ว่าการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้พัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน สถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดผลประเมินผลการศึกษาให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพให้ผลการประเมินผลถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ในขณะเดียวกันการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการศึกษาจะต้องมีการจัดการที่เป็นระบบและกระบวนการปฏิบัติ

งานที่มีคุณภาพสามารถรับรองการประเมินภายใน และการประเมินภายนอก ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้

ทวิศักดิ์ บังคม. (2550 : 51) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนนั้น จะต้องสามารถวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ในระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน การวัดผลประเมินผลในทุกระดับ ทั้งระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษา และระดับชาติ ต้องเชื่อมโยงและสะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนเมื่อเทียบเคียงกับมาตรฐานอย่างชัดเจน

เสาวลักษณ์ สงวนไพร. (2551 : 43) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล คือ กระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งจำนวนหรือปริมาณ โดยอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน แล้วตัดสินออกมาว่า สูง ต่ำ กว่าเกณฑ์ หรือ เก่ง อ่อนประการใด เป็นต้น ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลจึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะนำผลการวัดผลและประเมินผล ไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการต่อไป

สรุปว่า การวัดผลประเมินผลเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน ในการที่ต้องสนใจและเอาใจใส่อย่างยิ่ง จะต้องกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการวัดผล โดยยึดถือระเบียบอย่างเคร่งครัดให้ตรงกับจุดประสงค์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนแจ้งผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกับรับฟังข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงด้านการวัดผลและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การเทียบโอน

การเทียบโอนผลการเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์และแนวทางเทียบโอนผลการเรียนที่หลากหลายกว่าที่ผ่านมา โดยการเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนในรูปแบบการจัดการศึกษาต่างรูปแบบกัน มีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากมาตรา 27 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนระหว่างรูปแบบการจัดการศึกษา และลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน สามารถเทียบโอนกันได้โดยให้สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำ

ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ หรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนผลการเรียนระหว่าง โรงเรียนที่นักเรียนสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ หรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอน ผลการเรียนระหว่าง โรงเรียนที่นักเรียนสามารถนำผลการเรียนจาก โรงเรียนแห่งหนึ่งมาใช้ใน โรงเรียน อีกแห่งหนึ่งได้ เพื่อให้ให้นักเรียน ได้เรียนอย่างต่อเนื่อง ลดการเรียนซ้ำในรายวิชาที่เรียนมาแล้ว และ นักเรียนสามารถนำผลการเรียน ไปเทียบโอนในสาขาอาชีพ โดยสถานศึกษาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสวงหาความรู้ ความสามารถ ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ
2. พิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบการ สัมภาษณ์ เป็นต้น
3. พิจารณาความสามารถและปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและ ระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาค เรียนแรกที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบ โอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบ โอนการเรียนต้อง ศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบ โอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการ เทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิต ที่จะรับเทียบ โอนตามความเหมาะสมการพิจารณาการ เทียบโอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน
2. พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ
3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง การเทียบโอนผลการ เรียนให้เป็นไปตามประกาศ หรือแนวปฏิบัติ

โดยสรุปแล้วการ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 นั้นเป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องช่วยกันดำเนินการประเมินตามความถูกต้อง และเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้วางไว้

ได้มีนักการศึกษาได้กำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผลไว้หลายแนว ดังนี้

ชาลินี ฉายรัตน์. (2550 : 41) กล่าวว่า การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผล การเรียน หมายถึง การประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยใช้เพิ่มสะสมงาน การทดสอบ การ สัมภาษณ์ ควบคู่กันไปกับกระบวนการเรียนการสอน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา
 2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน
 4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
 5. พัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
- การดี อนันต์นารี. (2551 : 283) สรุปแนวทางการปฏิบัติการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

1. กำหนดระเบียบแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลของศึกษา
 2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และการประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน
 4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
 5. พัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
- ถิลาวัดี จิระเสมานนท์. (2555 : 24) สรุปว่า ในการประเมินผลจะต้องมีการวัดผลในสิ่งนั้นมาก่อน ซึ่งเรามักจะแสดงผลการวัดเป็นตัวเลขว่านักเรียนคนนั้นมีความรู้มากน้อยเพียงใด โดยดูจากคะแนนที่สอบว่าได้เท่าไรแล้วมาประเมินค่า ซึ่งจะมีการทำต่อเมื่อมีสิ่งอื่นมาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี เก่งหรือไม่เก่ง การวัดผลและประเมินผลจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก คือ ถ้าผลการวัดถูกต้องการประเมินก็เชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริง ถ้าผลของการวัดผิดพลาดการประเมินผลก็อาจจะผิดพลาดด้วย

สรุปงานวัดผลประเมินผลการเทียบโอน หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียน การสอน ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดระเบียบแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และการประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน
4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นสถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

สรุปว่า การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การปฏิบัติในการวัดผลกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีข้อดีข้อเสียอย่างไร และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่เป็นกระบวนการการประเมินค่าความก้าวหน้าของผู้เรียน ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุด การเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและตัดสินผลการเรียน และผู้สอนต้องจัดทำเอกสารบันทึกข้อมูลสรุบทันทีเกี่ยวกับการวัดผลประเมินอย่างเป็นระบบชัดเจน เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมผู้เรียน ใช้เป็นหลักฐานสำหรับการสื่อสารผู้เกี่ยวข้องและเป็นหลักฐานที่ตรวจสอบได้ อันแสดงให้เห็นถึงความ โปร่งใสและยุติธรรมในการประเมิน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่กระทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เป็นการวิจัยสภาพตามความเป็นจริง ปัญหาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและต้องการแก้ไข เป็นการสอดแทรกให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ งานวิจัยที่ทำนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์ ผู้ทำต้องนึกถึงประโยชน์หรือคุณค่าต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำวิจัยเป็นสิ่งที่ตระหนักรู้โดยครูผู้สอนเองด้วยความรู้สึกห่วงใยต่อนักเรียนปรารถนาที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน สิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาจสำเร็จมิใช่อยู่ที่ความคิดอย่างเดียวแต่อยู่ที่การลงมือทำกล่าวได้ว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการเรียนการสอนที่ต่อเนื่องจะเกิดขึ้น ได้ยากถ้าขาดการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ขาดการดำเนินการ โดยใช้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยถือเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเป็นการดำเนินการเชิงวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของครู อาจารย์อย่างแท้จริง ซึ่งผลก็คือคุณภาพ

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องมีความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่ง สุกัน เทียนทอง. (2546 : 29) ได้กล่าวถึง การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีขอบเขตอยู่ที่การแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ให้ครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 67 (5) ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 ให้สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีครูเป็น ผู้ปฏิบัติการวิจัยเรียกว่า ครูนักวิจัย (Teacher as Researcher) ซึ่งจะต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่อไป มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก : 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบรั้วองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

คนกอร์ หงส์วิเศษ. (2550 : 31) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การแสวงหาความรู้และวิธีใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนซึ่งทำในห้องเรียนในขณะที่สอนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนในวิชาที่ครูรับผิดชอบ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ปิยนุช ทองพรม. (2550 : 41) กล่าวว่า การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน คือ

1. ภาษาวิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่น

เกรียงไกร ปรัชธรรมมัง. (2551 : 31) กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเพื่อให้เกิดนวัตกรรม หรือวิธีการใหม่ ๆ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการวิจัยในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่มีที่กระทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อนำเอาผลที่มาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ดียิ่งขึ้น

พัชรพงษ์ สุขแสง. (2551 : 24) ได้สรุปแนวทางการปฏิบัติวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ดังนี้ คือ ศึกษา วิเคราะห์ การบริหารการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น

เอมอร ผลบุญพ. (2551 : 14) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ โดยดำเนินการของครูผู้สอนและอาจรวมถึง ครู นักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียนสมาชิกในชุมชน เพื่อใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือเป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ใหม่ ๆ ในที่นี้เรียกว่า นวัตกรรมการศึกษาทั้งนี้เพื่อใช้พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเริ่มจากการแก้ปัญหาเชิงระบบมีการวางแผน และวางแผนนโยบายในการพัฒนา และเสร็จสิ้นที่การคิดค้นนวัตกรรมแก้ปัญหาได้

จากแนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย ให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาจัดให้มีคู่มือ หรือเอกสารเพื่อประกอบการจัดทำวิจัยให้แก่บุคลากร โรงเรียนและสนับสนุนให้ครูนำเสนอผลงาน การวิจัยต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปว่า การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่กระทำโดยผู้สอน โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมทางเลือกในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยใช้การวิเคราะห์ การบริหาร การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการสถานศึกษา

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์ความจำเป็นการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและบริหารงานวิชาการมีการดำเนินการผลิต จัดทำ และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

5.1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อันสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอน

5.3. จัดทำจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาทางด้านวิชาการ

5.4. จัดทำจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และเสริมความรู้ของผู้สอน

5.5. ศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

5.6. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเองและที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีกระบวนการวิเคราะห์และประเมิน สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ได้อย่างสม่ำเสมอ

5.7. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

5.8. จัดให้มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นระยะ ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก : 99) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

2. ส่งเสริมให้ครู ผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาทางด้านวิชาการ

3. จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

4. ประสานความร่วมมือการผลิต จัดหา พัฒนาและ การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 ปิยนุช ทองพรหม. (2550 : 45) สรุปว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้อันมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย และได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างได้ผล สื่อและเทคโนโลยีควรเน้นตั้งแต่จัดทำ จัดหามาจากท้องถิ่น ไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล

เกรียงไกร ปริธรรมมัง. (2551 : 31) สรุปว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้อันมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสมและเพียงพอให้ครูอาจารย์ได้เลือกใช้และพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างได้ผลและสื่อเทคโนโลยีควรเน้นตั้งแต่การจัดทำ จัดหามาจากท้องถิ่นจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล

พัชรพงษ์ สุขแสวง. (2551 : 24) สรุปแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้ดังนี้ คือ ศึกษา วิเคราะห์ การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารวิชาการ จัดหาสื่อและส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

ภาวดี อนันต์ธานี. (2551 : 283) สรุปแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ

4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหาพัฒนา และ การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่น

5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากแนวปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าวผู้บริหารจะต้องสำรวจความต้องการของครูในการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครู ส่งเสริมให้ครูได้มีการคิดค้นและผลิตวัสดุสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และควบคุม กำกับ ให้ครูได้ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ การจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูและสถานศึกษาอื่น การใช้แหล่งเรียนรู้และการนำวิทยากรท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติ และแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษา. 2546 ก : 36) ดังนี้

- 6.1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
- 6.2. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 6.3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
- 6.4. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
- 6.5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจุบันแหล่งเรียนรู้มีทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจะต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 กำหนด “ รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้สามารถบริการผู้เรียน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองการเรียนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

บันดล จันทกุล. (2552 : 42 -43) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวัสดุ สถานที่ บุคคล และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในปัจจุบันแหล่งเรียนรู้ ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่

1.1 บุคลากร เช่น ครู ผู้บริหาร นักการภารโรง

1.2 สถานที่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ บ่อปลา แปลงเกษตร ศูนย์วิชาการ

2. แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่

2.1 บุคลากร เช่น พระสงฆ์ ข้าราชการบำนาญ ประชาชน ชาวบ้าน เจ้าของกิจการ ข้าราชการทั้งในและนอกหน่วยงาน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 สถานที่ เช่น วัด ฟาร์ม โรงงาน สวนเกษตร สหกรณ์ โรงพยาบาล และสถานประกอบการต่าง ๆ

ชัชฎาภรณ์ ไชยฤทธิ์. (2554 : 58) สรุปว่า การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการและสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้น ไปที่การจัดให้ผู้เรียนที่หลากหลาย ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ และร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลชุมชนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาและนอก สถานศึกษาให้มีความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งประสานจัดการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ กับหน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ เช่น ห้องสมุด ประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและ แหล่งการเรียนรู้อื่น

สรุปว่า แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น ดังนั้น โรงเรียน ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน มีอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับกระบวนการ เรียนรู้ และส่งเสริมให้ครู นักเรียน ได้ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีก

7. การนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำช่วยเหลือบุคลากรทางการศึกษา และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ ครูผู้สอนให้สามารถพัฒนาปรับปรุงตัวครูและนักเรียนตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน สภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ของ โรงเรียนและหลักสูตร ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานอื่นให้ความหมาย แนวทางในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก : 36) กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา
3. ประเมินผลการจัดระบบและการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
4. ติดตามประสานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

การดี อินันต์วี. (2551 : 284) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. จัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา
3. ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของงานวิชาการ

5. การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

ชัชฎาภรณ์ ไชยฤทธิ์. (2552 : 60) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำช่วยเหลือบุคลากรทางการศึกษา และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูผู้สอนให้สามารถพัฒนาปรับปรุงตัวครูและนักเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียน สภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ของ โรงเรียนและหลักสูตร

ทับทิม ปาเงิน. (2552 : 40 - 41) สรุปว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทางวิชาการที่จะทำให้การศึกษามุ่งบรรลุตามปรัชญาและเป้าหมายอันพึงประสงค์ เพราะงานนิเทศการศึกษาเป็นแนวทางที่จะช่วยปรับปรุง แก้ไข ริเริ่ม โดยใช้เทคนิคและบริบททางสังคมเป็นแรงจูงใจและกระตุ้นให้ครูเกิดกำลังใจ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัย